

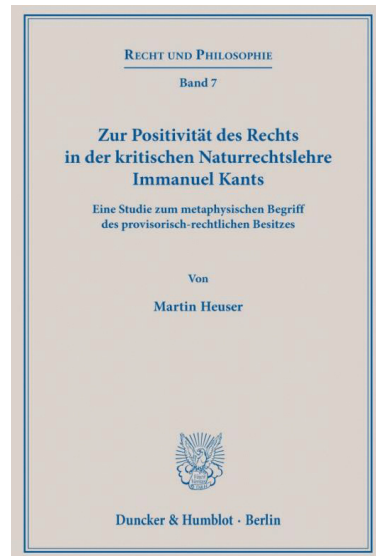
Eva
Zelizňaková

**K pozitivite práva v kritickej
prírodzenoprávnej náuke Immanuela
Kanta. Štúdia k metafyzickému konceptu
dočasného právneho vlastníctva**

HEUSER, Martin 2020. *Zur Positivität des Rechts in der kritischen Naturrechtslehre Immanuel Kants. Eine Studie zum metaphysischen Begriff des provisorisch-rechtlichen Besitzes*. Berlin: Duncker & Humblot, 706 s. ISBN 978-3428158614.

„Filozof len objasňuje dané pojmy.“ Tento výrok Immanuela Kanta je mottom diela právnika Martina Heusera *K pozitivite práva v kritickej prírodzenoprávnej náuke Immanuela Kanta*, v ktorom (ako sa autor vyznáva v úvode) ide o objasnenie podstaty vlastného profesionálneho konania.

Netradične objemná 706-stranová publikácia vyšla v roku 2019 ako dizertačná práca na Univerzite Friedricha Wilhelma v Bonne a začiatkom roka 2020 ju vydalo vydavateľstvo Duncker & Humblot v Berlíne. Autor ju rozdelil do dvoch základných častí: na úvodnej stovke strán predstavuje východiská pre svoju interpretáciu Kantovej právnej náuky, v druhej, analytickej časti sa v duchu úvodného citátu venuje samotnej interpretácii jednotlivých pojmov. Z celkových 666 strán druhej časti zaberá najrozsiahlejšia, siedma kapitola, ktorá je zároveň ťažiskom celej práce, úctyhodných 421 strán.

Text je vzhľadom na ambicióznosť zámeru mimoriadne náročný tak po jazykovej, ako aj obsahovej stránke a zároveň extrémne detailný. Autor sa v ňom totiž po prvýkrát pokúša obsiahnuť, pochopiť a objasniť kľúčové pojmy Kantovej právnej filozofie využitím metódy metafyzického poznania apriórnych pojmov na základe syntetických apriórnych súdov, ktorých existencia je u Kanta dôkazom existencie apriórnych štruktúr v našom vedomí umožňujúcich poznávanie a priori. Výsledkom je takmer nepretržitý textový komentár, ktorého cieľom je interpretácia Kantovej metafyzicky založenej právnej doktríny ako systému poznania z čistých abstraktných pojmov.

Ponúkaná interpretácia rieši napätie medzi prirodzenoprávnym a pozitivistickým chápaním Kantovej filozofie práva tým, že napriek nepopierateľne prirodzenoprávnej podstate práva postavenej na metafyzickom základe existuje zároveň nevyhnutnosť pozitívnoprávneho vyjadrenia zákonov vzhľadom na externý charakter akéhokoľvek prejavu slobody človeka vo vzťahoch s inými ľuďmi. Autor pritom využíva právny inštitút vlastníctva ako najklasickejšiu formu súkromného práva a kladie dôraz na jeho metafyzickú, nie empirickú podstatu.

U Kanta je vlastnícke právo, podobne ako všetky ostatné práva človeka, odvodeným právom; je nadobúdané v priebehu jeho života vo vzťahu k rôznym objektom, pričom sa odvodzuje z jediného originálneho vnútorného, vrodeneho práva človeka, ktorým je právo na slobodu. Nadobúdať tak možno práva voči externým objektom, čím sa však nevymedzujú vzťahy subjektu a nadobúdaného objektu, ale vzťahy nadobúdateľa voči všetkým ostatným subjektom vzhľadom na nadobúdaný objekt. Objekty sú nadobúdané na základe princípu voľby, to znamená prejavu slobody človeka navonok voči všetkým ostatným subjektom práva vybavených rovnakou slobodou voľby. Túto slobodu voľby preto možno chápať ako potenciál človeka realizovať svoje práva voči objektom vonkajšieho sveta a premenu tohto potenciálu z roviny možnosti do roviny skutočnosti.

Voľba je slobodným rozhodnutím subjektu navonok, obmedzená rovnakým právom všetkých ostatných subjektov. Ide teda o voľ-

bu konajúceho subjektu za všeobecnej akceptácie prejavenej voľby všetkými ostatnými na základe súhlasu všeobecnej vôle. Autor zdôrazňuje to, že aby určitá voľba (tak subjektívna, ako aj všeobecná, objektívna, zákonodarná vôľa) mala empiricky právnu relevanciu, musí byť vyjadrená formou pozitívneho práva. Každé nadobúdané, a teda odvodené právo má tak bez súčasného prejavu všeobecnej vôle vždy len dočasný charakter, nachádza sa totiž v prirodzenom stave, a preto je aj prejavom výlučne abstraktného právneho myslenia. Ako napovedá podtitul práce, autor rozlišuje medzi pojmom práva v prirodzenom stave, v ktorom existuje ako čistá idea rozumu, a pojmom práva v zákonnom stave ako vyjadrenia praktickej idey rozumu.

Všetky nadobudnuté práva si totiž vyžadujú afirmatívny akt. Len takto potvrdená voľba môže byť právne účinná s následkami voči všetkým ostatným subjektom práva. Konceptne nevyhnutná identita slobodnej vôle jednotlivca a všeobecnej legislatívnej vôle je preto kľúčová pre empirické chápanie dočasnosti súkromného vlastníctva v prirodzenom stave.

Až dôkladné oboznámenie sa s metafyzickou podstatou Kantovej právnej doktríny umožňuje podľa slov autora nielen pochopenie jej empirického vyjadrenia, ale predovšetkým idey filozofickej metódy metafyzického právneho poznania na základe čistých právnych apriórnych pojmov. Výsledkom tejto rozsiahlej a zároveň precíznej interpretácie je preukázanie konceptuálne založeného Kantovho systému práva, pričom praktické vyjadrenie tohto racionálneho konceptu ešte stále bojuje s jeho abstraktným chápaním.

JUDr. Eva Zelizňaková, MSc., PhD.

eva.zeliznakova@gmail.com

nezávislá vedecká pracovníčka/independent scholar